הלכה · משנה תורה · מפרשים · מעשה רקח · ספר טהרה

מעשה רקח על הלכות כלים

רבי מסעוד חי רקח

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

מעשה רקח על הלכות כלים

רבי מסעוד חי רקח

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/מעשה-רקח-על-הלכות-כלים/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611161422 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
פרק ב 5
פרק ג 6
פרק ד 7
פרק ה 9
פרק ו 10
פרק ז 11
פרק ח 13
פרק ט 14
פרק י 15
פרק יא 16
פרק יב 17
פרק יג 18
פרק יד 19
פרק טו 20
פרק טז 22
פרק יז 23
פרק יח 24
פרק יט 25
פרק כ 26
פרק כא 27
פרק כב 28
פרק כג 30
פרק כד 31
פרק כה 33
פרק כו 35
פרק כז 36
פרק כח 37

פרק א

הלכה ג

כל שבים טהור. פי"ז דכלים כל שבים טהור חוץ מכלב המים מפני שהוא בורח ליבשה דברי ר' עקיבא ופסק שם רבינו כר"ע וכאן בחיבורו חזר בו וכן עשה בפ"ו ובפכ"ד דטומאת מת וכתב התוס' יו"ט ז"ל רפ"י דכלים דהטעם משום דסתם לן תנא התם דלא כר"ע עיי"ש והמל"מ ז"ל כתב ממתני' דפי"ז דתני בתר הכי ברביעי ובחמישי אין בו טומאה חוץ מכנף העוף וכו' דהו"ל מחלוקת ואח"כ סתם עיי"ש ולדידיה נמי קשה דא"כ תקשה מפסקו בפירוש המשנה דאיך פסק כר"ע כיון דהוא מחלוקת ואח"כ סתם פשיטא דהלכה כסתם:

הלכה ד

יראה לי וכו'. המל"מ ז"ל נרגש שבפכ"א דטומאת מת הביא עצמות העוף בכלל הכלים המצילין ודבריו הם לקוחים מהתוספתא דאמאי לא תני נמי עור העוף ע"כ. ולענ"ד נראה פשוט דהתם לא תני אלא מ"ש בתוספתא להדיא שהם העצמות וכאן כתב שנראה לו דיש להשוות עור העוף לעצמותיו דאי הוה תני לה בתוספתא להדיא לא היה כותב רבינו ויראה לי ואה"נ דמכאן נלמוד לשם לדעתו ז"ל ואם כוונת המל"מ ז"ל על גוף התוספתא אמאי לא תני עור הא לא קשה כלל דלדעת רבינו הוא נכלל בעצמות ותנא ושייר:

הלכה ה

ולא גזרו טומאה על פשוטיהן. פי' חוץ מטומאת מדרס וכמ"ש לקמן סוף הל' י':

הלכה ח

פשוטי כלי חרס וכו'. בפ"ב דכלים תני בהדייהו ספינה של חרס והזכירה רבינו לקמן פי"ח הל' ט' ומפני שהיא מקבלת לא רצה למנותה כאן דקעסיק בפשוטין:

הלכה י

כלי עץ וכו' אבל פשוטיהן וכו'. עיין מה שכתבתי בזה בפי"ג דטומאת צרעת הל' ד':

הלכה יב

או הגדול. בדפוס מג"ע או הגדל:

הלכה יג

אחד כלי חרס וכו'. המל"מ ז"ל האריך לפלפל בדברי התוס' ורש"י והר"ש בפשוטי הכלים ומאחוריהם עיין עליו:

פרק ב

הלכה א

כיצד העושה כלי מן העור המצה שלא נתעבד כלל וכו'. הכא משמע דאפילו בלא עבוד אם עשה ממנו כלי חשוב כלי לקבל טומאה וקשה קצת דלענין טומאת נגעים פסק פי"ג דטומאת צרעת דהעור שאינו מעובד אינו מטמא בנגעים וכן העור שהוא גולם קודם שעשה ממנו כלים וכו' ע"כ משמע דגולם דקאמר היינו שהוא מעובד אלא שעדיין לא עשאו כלי מכלל דבאינו מעובד אף שעשאו כלי לא חשיב וכאן כתב שאף שלא נתעבד כלל אם עשאו כלי מטמא ויש ליישב:

שתינוק חרש שוטה וקטן. השגרת לישן הוא דהיינו תינוק היינו קטן. ופי"ד דטומאת אוכלין הל' ב' כתב שיש להן מעשה דין תורה ובמחשבתו ניכרת מתוך מעשיו מועיל מדבריהם והיינו להחמיר אבל לא להקל וכן משמע לרבינו פ"א דפסולי המוקדשין הל' ו':

הלכה ב

ומקל שיש בו בית קבול מזוזה וכו'. בפ"ב דטומאת אוכלין הל' כ"ב פסק רבינו דמקל שהיא מלאה משקין טמאין והטביל מקצתה במקוה לא טהרו המים שעל מקצתה עד שיטבול את כולה ע"כ ולפי מ"ש כאן דמקל שיש בו בית קבול מקבל טומאה למה לי טעמא התם משום המים תיפו"ל משום המקל שנטמא דודאי אינו טהור עד שיטבול כולו ואולי י"ל דרבותא אשמועינן ודו"ק:

הלכה ג

ותוקעין בו הסדן. הראב"ד ז"ל השיג דלשון המשנה תחתית וכו' ומרן ז"ל הבין דכוונת השגתו על שנוי הלשון. ולענ"ד נראה עם מ"ש הר"ש והרא"ש ז"ל שם דתחתית הוא שם כלי ועל שם שמשימין אותו תחתיהם נקרא תחתית וזו נראית כוונת הראב"ד ז"ל דהו"ל לרבינו לאשמועינן רבותא דאף אם הוא כלי כיון שאינו עשוי למלאת טהור ולרבינו י"ל שהוא מפרש פי' אחר ואין כאן השגה. שוב מצאתי להרשב"א ז"ל בתשובה סי' קצ"ה הביאו הכנסת הגדולה ז"ל שהקשה על רבינו מדין חצים נקבות שאף הם עשויין למלאת ומכח זה חלק על רבינו וכתב דסולם שירכותיו נקובות לקבל ראשי השליבות מקבל טומאה מדאורייתא וסולם דממעט בתורת כהנים (שהביאו רבינו בפ"ד) היינו שאין להם בית קיבול אלא ששליבותיו קבועות, ומתני' דתחתית הצורפין הנ"ל פירש כפי' הר"ש והרא"ש הנ"ל עיי"ש, ועפי"ז הנה מקום להשגת הראב"ד ז"ל דנראה שהבין

כסברת הרשב"א ז"ל ולרבינו י"ל דההיא דחצים נקבות אינה עשויה למלאת בקביעות אלא לעת הצורך והו"ל דומיא דפקעת של צורפין. אכן לשונו דפ"ה דהלכות סוכה הל' ה' הוא מגומגם הרבה שכתב סיככה בחצים נקבות פסולה שאע"פ שהוא עשוי להתמלאות בברזל בית קיבול הוא ומקבל טומאה ככל כלי קיבול ע"כ, ואולי י"ל שסמך על מ"ש כאן שהוא עיקר מקומו וכוונתו שהיא כעין פקעת צורפי כסף, ולשיטת הרשב"א ז"ל קשה מדין חמור שתחת המלבן וספסלים שתחת הרגלים שאע"פ שחקוקים ומקבלים טהורים כדאיתא בתוספתא שהביא מרן ז"ל לקמן בסמוך:

הלכה ה

שפופרת שחתכה וכו'. עיין מ"ש הראב"ד ומרן בשם מהר"י קורקוס ז"ל התם מיירי שאינה ראויה לקבל שום דבר כי אם לשים בו מזוזה ע"כ מדכתב שאינה ראויה ולא כתב שאינה עשויה משמע דאין לה שום בית קיבול וא"כ הן הן דברי הראב"ד ז"ל וצ"ל שאינה ראויה לאו דוקא, ואיך שיהיה דברי הראב"ד ז"ל נראין יותר ועוד דלעיל הל' ב' פסק רבינו דמקל שיש בו בית קיבול מזוזה טמא ומ"ש בספרי רבינו
אם קבעה בכותל וכו' מוסיף ואח"כ נתן בה את המזוזה אם קבלתה ה"ז וכו':

הלכה ז

סנדל של בהמה וכו'. אף דלעיל הל' ג' פסק דבית קיבול העשוי למלאות טהור כבר פי' הרע"ב דדרך אנשי החיל במלחמה לשתות בו:

פרק ג

הלכה א

כל כלי עץ וכו'. ואם ציפה אותם במתכת דעת התוס' ורש"י ז"ל בשלהי חגיגה מקבלין טומאה ושיטת רבינו היא שאינם מקבלים מפני שהצפוי בטל לגבי הכלי יתבאר לקמן פ"ד הל' ג':

הלכה ד

כל כלי שיש וכו'. תניא בתוספתא הביאה הר"ש ז"ל וכמה הם אמה על אמה ברום ג' אמות שהן ישנן שש מאות וארבעים ושמנה טפח ע"כ. ומ"ש
אבל עובי הרגלים וכו' ולא פסק כר' שמעון שזורי שאמר אם היו הרגלים גבוהות טפח אין ביניהם נמדד דאף דבמנחות דף ל"א פסק רב פפא כמותו מ"מ בחולין דף ע"ה אמר ר' יונתן הלכה כר"ש שזורי במסוכן ובתרומת מעשר של דמאי משמע דוקא הני וכ"כ התוס' יו"ט ז"ל וכבר כתבתי בזה לעיל הלכות טומאת אוכלין:

הלכה ה

היה בתוך הכלי תיבה קטנה כגון מוכני. הראב"ד ז"ל השיג על רבינו דפי' מוכני הוא גלגל ואופן ומעולם לא שמעתי מוכני פי' תיבה ומרן ז"ל כתב עליו דלא שמעתי אינה ראיה ולא ידעתי למה לא הכריח דאם פי' גלגל האופן היכי קתני במתני' דכלים פי"ח בזמן שיש בתוכה מעות וכי דרך הגלגל המגלגל להניח בו מעות וכן הכריחו התוס' בשבת הביא דבריהם התוס' יו"ט ז"ל ור"ת פי' דמוכני היינו כן על דרך את הכיור ואת כנו וכו' ע"כ והוא קרוב לדברי רבינו ואפשר שהיתה מועלת לחזוק ומושב השידה גם בספ"ג דבית הבחירה כתב רבינו דמוכני עשו לכיור שיהיו בה המים תמיד והשיג עליו הראב"ד ז"ל כמו כאן וכ"כ רבינו בפי"ח דטומאת מת גבי מגדל הבא במידה דאם היתה המוכני שלה משוכה לאחריו וכו' אך מרן ז"ל שם הביא דבריו שבפירוש המשנה פ"ד דטהרות שפי' הגלגל שבזה המגדל יקרא מוכני וכו' עיי"ש ולפיכך צ"ל כמ"ש דרבינו מפרשה על שם שורש המלה מלשון כן בכל מקום לפי ענינו ואין כאן סתירה ולא השגה:

הלכה ח

השידה והתיבה. בדפוס מג"ע מוסיף והמגדל וכן הוא לשון המשנה פי"ח דכלים:

פרק ד

הלכה א

כגון הסולם טהור ואינו מקבל טומאה כלל ולא רבוהו חכמים לטומאה. אריכות לשונו נראה שכוונתו בין סולם העשוי למלאות שליבותיו בין אין לו בית קיבול כלל על דרך שכתבתי בפ"ב הל' ג' ומ"ש ואינו מקבל טומאה כלל הכוונה אפילו טומאת מדרס ועוד הוסיף שלא רצו חכמים ז"ל לרבותו לטומאה מפני שעיקרו אינו אלא פשוטי כלי עץ. ומ"ש בספרי רבינו

וכן הוא כלי וכו' בדפוס מג"ע כתוב וכן כלי ומ"ש והמכתב כתוב שם והמכתבת ומוסיף שם ותיק המכתב, ומ"ש

והכסא שתחת התיבה כתוב שם והכסת ומ"ש והמנעל כתוב שם ובית המנעול ומ"ש **ורביעית המקוננת** כתוב שם המקוננות, ומ"ש

(**ולקלוטי**) [**ונקליטי**] **המטה וחמור שתחת המטה** שם נמחק כל זה:

הלכה ב

מלבן המטה וכו'. משנה פי"ח דכלים אין טמא אלא מטה ומלבן ומלבני בני לוי טהורים ומדכתב רבינו כאן

ויש לו רגלים שמחברן עם המטה וכו' נתנו על שתי לשונות וכו' הואיל ואין לו רגלים טהור מוכח דכוונתו דכשהמלבן מחובר למטה הו"ל כאחד מאבריה שאם נטמא זה נטמא חבירו ואם אינו מחובר דהיינו שהוא נתון על שתי לשונות וכו' אז אם נטמא זה לא נטמא זה אך קשה דבפי"ב דהל' פרה אדומה הל' י"א פסק דהמלבן של מטות אינו חיבור לא לטומאה ולא להזאה והוא מהמשנה פי"ב משנה ח' ולא חילק בין מחובר לשאינו מחובר ובהכרח צ"ל דסתם מלבן אינו מחובר ולכך סתם רבינו. וקצת ראיה נראה לענ"ד ממ"ש רבינו פכ"ה דהלכות מכירה הל' ה' שפסק שם שהמוכר את הבית לא מכר את מלבנות כרעי המטה ע"כ ולא חילק בהם והיא בעיא בפ' המוכר את הבית (בבא בתרא דף ס"ט) כי תבעי לך היכא דלא מטלטלי דהיינו שאינן מחוברין למטה ולא לטלטל אותם עמה, וראיתי להתוס' יו"ט ז"ל פי"ב דפרה שנתקשה בדברי רבינו שסתם בהל' פרה אדומה וגם על הרע"ב והר"ש ז"ל שהוכיחו מההיא דב"ב דאמאי לא הוכיחו ממתני' דפי"ח דכלים שהיא המשנה שלפנינו, אך הדבר פשוט שנתקשה לו כן מפני שלא רצה להבין בכוונת דבריהם החילוק בין מחוברין לאינן מחוברין, אך לענ"ד קושיתו היא עצמה התירוץ דמדהוכיחו מההיך בעיא מוכח דכוונתם על החילוק הנ"ל שהרי אמרו שם כל היכא דמטלטלי בהדיא לא תבעי לך דהא מטלטלי כי תבעי לך היכא דלא מטלטלי תיקו ע"כ ואף שהם ז"ל סתמו דבריהם מ"מ סמכו על המעיין כי כל הישר הולך ולענ"ד נכון:

הלכה ג

שהרי החקק שבו וכו'. מכאן יש להוכיח דהא דבית קיבול העשוי למלאות אינו נקרא בית קיבול לא בעינן שיהא ממולא בקביעות לעולם וזהו טעמו של רבינו לעיל פ"ב הל' ג' שטימא את הבקעת של צורפין מפני שמקבצין בהם את שפות הזהב והכסף עיי"ש ועיין מ"ש בריש פרקין:

הלכה ד

מאחר שציפן בטלן וכו'. בפי"א דמטמאי משכב ומושב פסק דמזבח הזהב ומזבח הנחשת אין טעונין טבילה מפני שצפוייהן בטלין לגביהן ע"כ ונראה היפך ממ"ש כאן ובאמת בדברי הגמרא בסוף חגיגה יש פנים לכאן ולכאן וכבר מרן ז"ל בשם מהר"י קורקוס ז"ל יישב דברי רבינו ועיין להתוס' יו"ט שם אך מה שהקשה שם על הרע"ב ז"ל נראה שאין שם קושיא דלשון הרע"ב ז"ל נמשך וכוונתו לענין אחד עיין עליו:

הלכה ו
טבעת של מתכת וכו'. אף דבלא זה הרי יש לה בית קיבול לקבל החותם מ"מ כיון שעשוי למלאות לא שמיה קיבול וכמ"ש רבינו לעיל פ"ב הל' ג' ועיין מ"ש בריש פרקין:

הלכה י
וכן מנקיות וכו'. עמ"ש מרן ז"ל ודע דמסיים דמתני' על הא דעשה בראשו מינקת היתה כלי וחיברה לו טמאה וכו' ולא כתבה רבינו פה ע"כ אף שלא כתבה כבר ביארה לקמן פי"א הל' כ"ד וציינה מרן גופיה שם:

פרק ה

הלכה א
גמר שלא לשוף. בדפוס מגדל עוז כתוב גמר מלשוף והיא היא. ומ"ש בספרי רבינו **והלגונין** כתוב שם והלגינין ביו"ד, ומ"ש
דודים כתוב שם דורים בריי"ש, ומ"ש
שנפה כתוב שם הנפה, ומ"ש
משיעשה בו שם בו נמחק:
וקרוב בעיני שכלי עצם ככלי אשכרוע. ידוע דהראב"ד ז"ל השיג על רבינו עיין עליו, אך מ"ש ולמה ליה לדמויי לאשכרוע שהוא כלי עץ וכו' ע"כ, י"ל שרבינו נמשך אחר סתם מתני' פי"ב דכלים דקתני גולמי כלי עץ טמאים חוץ משל אשכרוע ע"כ הרי מבואר דין אשכרוע בכלל כלי עץ, אך מההיא דפ"ק דחולין דף כ"א באמת קושיא, ומרן ז"ל כתב דקי"ל כר' יוחנן לגבי רב נחמן אלא שבא על כלי עצם מטעם אחר דאע"ג דלכלי עץ דמו וכדר"י מ"מ דמו לשל אשכרוע וכו' ע"כ, ולא ידעתי מה תיקן בזה דאכתי איך אמרו בגמרא איכא בינייהו כלי עצם הא אף ר"י מודה דגולמי כלי עצם טהורים ומאי נפקא מינה אם מור מדמי כלי עצם למתכת ומור מדמי לאשכרוע מאחר דלענין דינא לא פליגי וכ"כ המל"מ ז"ל. ויותר היה נראה לומר דבהא דעת רבינו נוטה לפסוק כר"נ מאחר דשקלו וטרו אליביה שם בגמ' ומשום דבעלמא קי"ל כר"י לגבי ר"נ לא רצה להחליט הדין אלא כתב שקרוב בעיני וכו' ומעין זה ראיתי לרש"ל ז"ל בים של שלמה שם. ודע דהא דכתב רבינו דכלי עצם דינן כאשכרוע לא נחית אלא לענין גולמי דאלו לעיקר הכלי הרי כבר ביאר ברפ"א דכלי עצם מקבלים טומאה מקרא דכל מעשה עזים וכו':

הלכה ג
והנקטמון

. כתב הראב"ד ז"ל קשיא לי מה ששנו במסכת שבת אנקטמין טהורין וכו' ע"כ. ולא ידעתי למה קבע קושיא זו על רבינו תקשי ליה מתני' אמתני' מכ"ש דלמה לא ביאר כדברי כל המפרשים דהך דהכא הוי עשוי לנגן (ולשים בתוכו המעות דומיא דנבלי המשוררין) ואותו של מסכת שבת הוא עשוי למי שנשברה רגלו לחוד ועוד נראה לענ"ד דאותו דשבת אין לו בית קיבול ולכך טהור:

הלכה ה

קוצין וכו'. כתב הראב"ד ז"ל והטעם מפני שאינה עשויה לטלטל כלל ע"כ וקרוב לשמוע שזו היא כוונת רבינו שהרי כתב כתבנית מגורה גדולה וכו' שאין תורת כלי עליה כלומר מחמת גדלה:

הלכה י

האקין

. בדפוס מג"ע האקון וכן עיקר:

פרק ו

הלכה א

ונפסדה צורתו ותשמישו. לאו תשמישו הראשון קאמר דזו סברת ר' אליעזר בכלים רפי"ז ולא קי"ל כוותיה וכמ"ש רבינו והרע"ב ז"ל שם:

הלכה ב

כל כלי בעלי בתים וכו'. ובשל אומן לא נתבאר כאן ומסתברא דבנקב כל שהוא טהור וכמ"ש רש"י ז"ל פ"ק דסוכה דף ו' ד"ה כרמון:

וסתמו רמון. טעות סופר מבואר הוא וצ"ל עד שהשלימו למוציא רמון וכן הוא בדפוס מג"ע והיא בעיא דחזקיה בשבת דף קי"ב ובעירובין דף כ"ד ועיין עוד להתוס' פ"ק דסוכה דף ו' והר"ש ז"ל רפי"ז דכלים:

הלכה ג

והפחלץ של גמלים והאפיפירות. הראב"ד ז"ל השיג על רבינו מהמשנה דכלים פכ"ד דקתני הפחלץ של גמלים טהור מכלום ועוד דבתוספתא פי"ג קתני שעשאן בתחלה מקבל רמון טמא דמשמע אם אינו מקבל טהור ורבינו כתב דמוציא רמון טמא ומרן ז"ל הליץ דמקבל רמונים היינו שעשאן מתחילתן שאינן מקבלים רמונים וכו' ומ"ש ממה ששנינו הפחלץ של גמלים טהור מכלום צ"ל שהוא מפרש פחלץ עשוי בתבנית אחר וצ"ע ע"כ. ואין צורך לזה דדברי רבינו שרירין וקיימין דבפכ"ז לקמן הל' ח' הביא אותה

משנה להדיא וביאר שם למה טהור וכיון דבהתוספתא קתני שהוא טמא מוכח דשני מיני פחלץ הם תדע דקתני בהדיא אפיפירות כדאיתא בתוספתא פרק ו' ובסוף פכ"ז לקמן פסק דהאפיפירין שמניחים על הספרים טמא וכו' נחלקה טהור ובפירוש המשנה פכ"ד דכלים ביאר שהוא כסא של פרקים של שתי לוחות לישב עליו הסופר עיי"ש ובכלי זה אין שייך שיהיה בו מוציא רמון לדמותו לפחלץ מוכרח דכלי אחר הוא ושניהם נקראו אפיפירין (כאן חסר שיטה אחת):

הלכה ד

אע"פ שכולה. בדפוס מג"ע כתוב אע"פ שכולה נקובה כמוציא רמון:

הלכה ה

הקנענים

. בדפוס מג"ע הקנונים:

הלכה ח

וכן בית הרעי. בדפוס מג"ע בית הרא"י:

הלכה ט

בית הכוסות של עץ. בדפוס מג"ע של עץ נמחק:

הלכה טו

ואם חיפה הכל טהור. לשיטתיה אזיל דאצפוי מבטל אכלי והוא טהור וכמ"ש לעיל פ"ד הל' ד' ועיין מ"ש שם:

פרק ז

הלכה א

סקורטיה משיחשום. טעות סופר הוא וצ"ל משיחסום וכן הוא במג"ע ובמשנה פט"ז דכלים אלא ששם ביאר רבינו שהוא כלי מעור אשר יאכלו עליו וברפ"ח דאהלות ביאר כן על קטבליא ובסקורטיה ביאר שהוא כסוי עור אשר ישכבו בה ובקטבליא ביאר אמתני' [דכלים] שהוא הנטע אשר יטעו בהעיגול לרקד עליו עיי"ש שהם דברים הפכיים ועוד ביאר דטומאה זו מדרבנן אי נמי שטומאה זו אינה אלא לענין משכב ומושב ולא לשאר טומאות וזה האופן יותר חזק אצלו ז"ל וגם בחיבורו חזר בו שהרי לענין כל הטומאות קאמר. ומ"ש בספרי רבינו

הכר והכסת של עור משיחסום בדפוס מגדל עוז כתוב משיחתום:

הלכה ג

כל בית האצבעות וכו'. כן הוא לשון המשנה פכ"ו אך לשון כל קשה שהרי לקמן פכ"ז הל' י"ד פסק דעור העשוי כמו יד שמכניסין בו היד והאצבעות מפני הצינה וכו' של ציידין טמא מדרס וכו' ושל חגבים טמא טמא מת ושל קייצין טהור מכלום ע"כ וגם קשה דהתם טיהר של קייצין וכאן טימא וצ"ל דשני מינים הם ולפי מלאכתם תטהר או תטמא:

הלכה ה

של זורעי גינות. כך כתוב גם בדפוס מגדל עוז ולשון המשנה פט"ז קסיא של זורי גרנות ופירושו עור שהזורה הגורן חוגר על בגדיו שלא יתחברו בהם הקיסין והקסמין והמוץ שבגורן וכמ"ש ז"ל וכ"כ הראב"ד ז"ל פי"ג דטומאת אוכלין הל' י"א ושם פסק רבינו קסיא של חנות והיא מתני' פ"ה דמכשירין וצ"ל דשני מיני קסיא הם כל אחד לפי מלאכתו ונראה דרבינו היה גורס קסיא של זורעי גינות והן ה"נ דה"ה של זורי גרנות דזיל בתר טעמא:

הלכה ו

הואיל ומקבלת של ערב וכו'. לשון המשנה אע"פ שמקבל של ערב ומפני שהלשון מגומגם דאמאי אע"פ וכמ"ש הר"ש ז"ל לכך שינה רבינו וכתב הואיל וכו' והתוס' יו"ט ז"ל שם נראה שלא דקדק בלשון רבינו:

הלכה ט

כלי עור שיש לולאות. ט"ס הוא וצ"ל שיש לו לולאות, ומ"ש בספרי רבינו **ומקפלין** צ"ל מקפלין:

הלכה יד

ושל ראש וכו'. מכאן מוכח דבתפלין של ראש צריך שיהיה כל בית ארבעה בתים בפני עצמו וגם שיעבור חוט התפירה בין כל בית ובית שהרי כתב רבינו **וכן קציצה לחברתה** ונראה דטעות סופר הוא וצ"ל ובין קציצה לחברתה וכ"כ בתוספתא שהביאה הר"ש ז"ל רפכ"ג ועיקר הדין במנחות דף ל"ד:

פרק ח

הלכה א

כל כלי מתכות וכו'. אף דאפי' פשוטי כלי מתכות מקבלים טומאה מ"מ גבי כלים הקילו דלא יקבלו טומאה עד שיגמרו אי משום שדמיהן יקרים אי מפני חשיבותן כמ"ש בחולין דף כ"ה ועיין מ"ש בזה לעיל פ"ה הל' א':

הלכה ד

אבל אם עתיד לנקבה וכו'. כתב המל"מ ז"ל בשבת דף קכ"ג מתבאר דאפילו אם מתחלה היה דעתו לנקבה ואח"כ נמלך שלא לנקבה מקבלת טומאה ע"כ. ונראה דרבינו לא הוצרך לבארו כאן מפני שכבר הוא נלמד ממ"ש לעיל רפ"א גמר שלא לשוף מקבלין טומאה ועיין עוד לקמן בפרקין:

הלכה י

היתה הטבעת לאדם וכו'. הכנסת הגדולה ז"ל הביא מתשובות הרדב"ז סי' כ"ג שנשאל דמאי שנא גבי סדין שהיה טמא טומאת מדרס ועשאו וילון טהור מטומאת מדרס והשיב ז"ל דהתם נשתנה שם מסדין לוילון משא"כ הכא דממקרה טבעת והשתא טבעת עיי"ש. אך קשה לי טובא בגווה חדא דהיכן מצינו בכי הא לדעתו ז"ל שאין כאן אלא מחשבה דבשביל שנוי השם בלא מעשה אלא ע"י מחשבה גרידא ישתנה הדין הרי סתמא אמרו דמחשבה אינה מבטלת לא מיד מעשה ולא מיד מחשבה ואף אם נודה לו בזה מ"מ שאני ושאני דהכא גבי טבעת אין כאן אלא מחשבה גרידא ולכך אינה מועילת להוציאה מידי טומאה כמ"ש רבינו להדיא בפרק עשירי ע"פ הכלל שהקדים משא"כ סדין דעשאו בידים וילון כמ"ש רבינו פכ"ג הל' י' וז"ל סדין שנטמא מדרס ואח"כ עשאו פרכת טהור מן המדרס ומאימתי היא טהרתו ממדרס משיקים בו הלולאות שהוא נתלה בהם כשאר הפרוכות ע"כ וכן הוא לשון המשנה דכלים פרק כ' וכ"כ להדיא הרע"ב ז"ל שם וז"ל ודוקא שעשה בו שנוי מעשה אבל מחשבה אינה מוציאתן מידי טומאה שהיו ראוין לה ע"כ וכבר ידוע המחלוקת בין פי' רבינו להר"ש ז"ל כפי מה שהבין התוס' יו"ט ז"ל דלמר ראוין לטומאת מדרס קאמר ולמר בנטמאו ויותר תמיהא על הכנה"ג ז"ל שהרכיב דברי הרדב"ז ז"ל על דברי רבינו ומתוך דברי רבינו הדבר מבואר כשמש דהכא איכא מעשה והתם אין כאן אלא מחשבה:

הלכה יא

חרש שוטה וקטן יש להם מעשה וכו'. נתבאר בדברי רבינו רפי"ד דטומאת אוכלין ועיין מ"ש שם:

פרק ט

הלכה א

כיצד עקרב של פרומביא וכו'. פי"א דכלים עקרב של פרומביא טמא ולחיים טהורים ר' אליעזר מטמא בלחיים וחכמים אומרים אין טמא אלא עקרב וכו' ורבינו נראה שפסק כת"ק אכן קשה דחכמים היינו ת"ק וכן הקשה הרא"ש ז"ל אמתני' ולא תירץ כלום עיי"ש. ונראה לענ"ד דלחכמים מילתא פסיקתא שאין טמא אלא עקרב משא"כ ת"ק דאפשר דאיכא מידי אחריני לטומאה דומיא דעקרב או לטהרה דומיא דלחיים:

הלכה ה

שירי קטלה כמלא צואר קטנה. הקשה הר"ש בפי"א דכלים היכי דמי אי דחוט של פשתן וחוליות של מתכת למה לי מלא צואר הא כל חוליא בפני עצמה טמאה ואי בחוט של מתכת וחוליות של מרגליות אפילו נשתברו כלן החוט טמא ואי בחוט של פשתן וחוליות של מרגליות כיון דחוט לאו בר קבולי טומאה משום מרגליות לא נחתא ליה טומאה דהו"ל כלי אבנים ואי בחוט של מתכת שנפסק איירי דבעינן שישתייר מן החוט מלא צואר בת קטנה מאי קא מהדר ר' אליעזר אפילו טבעת אחת עכ"ל. ואחרי המחילה הראויה למה הניח דברי המשנה בתימה הכי נראה שהדבר מבואר דבחוט של מתכת וחוליות של מרגליות קאמר דעד כאן לא טמאה המשנה אלא בשביל החוט נשאר קיים אבל אם נפסק טהור והשתא קאמר דאם נשתייר ממנו כמלא צואר קטנה טמא ובציר מהכי טהור דבטיל ממנו שם קטלה ור"א ס"ל דאפילו אם לא נשתייר ממנו אלא טבעת אחת דהיינו חוליא אחת טמאה מפני שדרך הוא לפעמים לתלות כן כגון צוארי בנות עניים וכיוצא וכן זכיתי ומצאתי בפי' הרא"ש ז"ל עיין עליו ואתי שפיר טפי דאדסמיך ליה קאי וק"ל:

הלכה ו

טס של רופאים. בדפוס מגדל עוז כתוב טני של רופאים וכן גירסת המשנה בפ' י"ב דכלים:

הלכה יא

שצדין בהם דגים הטהורים. לא ידעתי מה שינוי יש בזה בין דגים טהורים לאינן טהורים ובדפוס מג"ע מצאתי שתיבת הטהורים נמחק שם ועיקר:

פרק י

הלכה א

טהור עד שיצרפנו. ביאר הראב"ד ז"ל עד שיצרפנו באש ובמים ע"כ. ומרן ז"ל כתב עליו דטעם הגון הוא ע"כ וקצת קשה דמשמע שהבין שרבינו מודה לו בפי' זה ובפירוש המשנה כתב רבינו עד שיצרפנו עד שיכהו בפטיש ויחדד אותו וכו' וכ"כ הרא"ש ז"ל שם אמנם הר"ש והרע"ב פירשו כהראב"ד ז"ל:

הלכה ד

מסמר הגרדי וכו'. פי"ב והתוס' יו"ט ז"ל הביא פי' הרע"ב ורבינו ז"ל והגיה בדבריהם עיי"ש אמנם נראה שלא ראה דברי רבינו כאן בחיבורו שפירושו מבואר עיי"ש:

הלכה ה

העול של עץ המצופה וכו'. לשון המשנה העול סתם ולרבינו שהוסיף של עץ הרי כתב לעיל פ"ד הל' ד' דכלי עץ אף שיש לו בית קיבול כיון שיצפהו במתכת טהור לגמרי ואפשר שזאת היתה לו להרא"ש ז"ל שפירש העול המצופה שהוא מברזל טהור ומצופה מברזל טמא עיי"ש ועיין עוד לרש"י ז"ל בביצה דף כ"ג ד"ה [ו]עליונה וכו'. ומ"מ כעין זו כתב רבינו לקמיה הל' י"א קלוסטרא וכו' ובהל' י"ד עיי"ש:

הלכה ז

משום ג' כלים וכו'. בספ"ב דביצה פי' רש"י דנפק"מ דאי נמי אזל חד שמא מיניה טמאה משום אידך וכן דעת רבינו בפירוש המשנה וכן פירש הרע"ב ז"ל אמנם התוס' ז"ל פי' דנפק"מ דאם נטמא זה לא נטמא זה עיי"ש ולרבינו וסיעת מרחמוהי לא רצו לבאר כהתוס' מכח דין מספרים של פרקים ואיזמל של רהיטני שכתבו שם:

הלכה יא

היתה של עץ ומצופה מתכת. לשיטתיה אזיל כמ"ש לעיל הל' ה' וכ"כ לקמן הל' י"ד ועיין מ"ש פ"ד הל' ד':

הלכה יד

חוץ מן הסמפוניא וכו'. הטעם ביארו בפירוש המשנה מפני שיש בו מקומות שיש להם בית קיבול שא"א להם לקבל ציפוי:

הלכה יז
שהיא המנורה. בדפוס מגדל עוז כתוב שהיא המטרה ומ"ש בספרי רבינו
שיניה שיניה אין שם אלא שיניה אחד והאחד נמחק:

פרק יא

הלכה ב
מגריפה שניטל כפה וכו'. כתב מרן ז"ל פי"ג וכחכמים ע"כ. אמנם בפירוש המשנה פסק כר' מאיר ולא ידעתי טעמו:

הלכה ג
מסרק של צמר וכו'. מרן ז"ל נתקשה מההיא דפרק החולץ (יבמות דף מ"ג) דלמה הניח רבינו שינויא דסתם תלמודא ופסק כשינויא דרב פפא וכו' ואי משום הא לא קשיא (חסר) לא קאי כדאיתא התם ואי משום תירוצו של אביי הרי פסק כרב פפא שנקבע בגמרא אחר דברי אביי ולההיא שהקשה דלית הלכתא כהאי סתמא משום דגרסי בה דווקנאי זו דברי רבי שמעון ע"כ נראה שרבינו לא רצה לדחות (חסר) סתם מתני' דקבעה רבינו הקדוש במקומה בלי מחלוקת (חסר) מחלוקת ראשונה דלית (חסר) בגמרא. ומ"ש בספרי רבינו
לפי שאינו יכול לסרוק בו פשתן נראה דטעות סופר הוא דהא מעין מלאכתו דוקא בעינן וזה הוא מסרק של צמר. ומ"ש בספרי רבינו
לניר או ללילפוף צ"ל לנר או ללפוף וכן הוא בדפוס מגדל עוז:

הלכה ח
הסייף והסכין. בדפוס מג"ע אין שם אלא סכין אחד והכי מוכח מלישנא דמתניתין:

הלכה יב
מפני שהוא בתחילה ועכשיו וכו'. חיסור לשון יש כאן וכצ"ל מפני שהוא בתחילה חותה בה גחלים ועכשיו חותה בה גחלים וכן הוא בדפוס מגדל עוז:

הלכה יג
או שנטשטשה. מרן ז"ל תפס או שנטשטשה ולא הראה מקומה והיא תוספתא הביאה הר"ש ז"ל עיין עליו:

הלכה יט

כלי שיש בראשו וכו'. קצת קשה מה בין זה למחט שניטל מקום הנקב או העוקץ לבד שהיא טהורה ואם נאמר דהתם שניהם לצורך התפירה אכתי קשה מדין מכחול שכתב אח"ז דבין הכף בין הזכר הוו צורך מכחול וקושיא זו שייכא ג"כ לפי' הראב"ד ז"ל שמפרש ששני הקצוות הוו לצורך הבשר וי"ל דשאני מחט דבניטל הנקב או העוקץ בטל ממנה צורך התפירה לגמרי:

הלכה כ

כסבכה

. בדפוס מגדל עוז בשבכד.

הלכה כג

וזה הברזל נקרא דרבן. בדפוס מג"ע כתוב נקרא מלמד. ומ"ש **ובקצה השני מלמטה** תיבת מלמטה נמחק שם:

הלכה כד

לפיכך דף של נחתומין וכו'. משמע דתלוש ולבסוף חברו הוי תלוש וכן משמע ממ"ש פ"ה דהלכות מעילה הל' ה' ועיין מ"ש שם:

פרק יב

הלכה א

אחר שנטמאו. בדפוס מג"ע כתוב אחר שנשברו:

הלכה ב

ומפני מה גזרו וכו'. הם דברי רבא פרק קמא דשבת דף ט"ז ואף דרבן שמעון בן גמליאל פליג במתני' פי"א דכלים וס"ל דלא חזרו אלא לטומאת מת בלבד ואנן קי"ל כל מקום ששנה רשב"ג במשנתנו הלכה כמותו אפשר דלא אמרו כן היכא דהוי היפך סתם מתני' ועיין למרן ז"ל פ"ט דטומאת מת הל' ה' אף דבספ"ז דפרה אדומה נראה בהיפך ועיין מ"ש שם ועיין עוד פי"א דטומאת מת הל' ט' ופי"ב (דמע"ל) [דמטמאי משכב ומושב] הל' ט"ז וי"ט ופי"ג דטומאת אוכלין הל' ז'. ומ"ש בספרי רבינו **שמא יטמא לו כלי** בדפוס מגדל עוז כתוב כלי זתים:

הלכה ה

באנך טמא. בדפוס מג"ע אין שם תיבת טמא ונראה שיש להגיהה:

הלכה ז
שחסמו
. בדפוס מג"ע כתוב שחמסו:

הלכה ט
כלי מתכות שנטמא וכו'. מרן ז"ל תפס לשון רבינו ולא הראה לנו מקומו והוא גמרא ערוכה בע"ז דף נ"ב בעיא דרב המנונא אלא ששם נאמר חדא מיגו חדא קמבעיא ליה טומאה דרבנן מי הדרא או לא הדרא את"ל לא הדרא טומאה דע"ז משום חומרא דע"ז מי שויה רבנן כטומאה דאורייתא או לא תיקו ע"כ ולפי דרכו של רבינו לפסוק כאת"ל היה לו לבאר דדוקא בע"ז משום חומרתה הוא דהויא ספק אבל בשאר טומאות דרבנן פשיטא דלא הדרא ורבינו שכתב טומאה שהיא מדברי סופרים וכו' משמעות הלשון מורה דבכל טומאות דד"ס קאמר תדע עוד שכתב כגון שנטמא בעכו"ם משמע דחדא מנייהו נקט ויש ליישב בדוחק ועיין עוד להתוס' פ"ק דשבת דף ט"ו:
ה"ז ספק וכו'. כפי הכלל דספיקא דרבנן לקולא הו"ל לפסוק דלא חזר מכ"ש הכא דהוו תרי דרבנן כמ"ש רבינו לעיל הל' ב' ועיין מה שכתבתי בענין זה פ"ו דשאר אבות הטומאות הל' ז' והכא י"ל דמשום חומרא דע"ז לא רצה להקל להדיא:

פרק יג

הלכה א
כבר ביארנו וכו'. הרב כנסת הגדולה הביא משם הרשב"א ז"ל בתשובה סימן תקמ"ז דכלי חרס המצופין באבר דינן ככלי מתכות ליטמא מגבו ע"כ. ואני בעניי לא מצאתי דבר זה מבואר בהרשב"א שם שהרי כתב דאי לענין טומאה אין לנו עסק בזמן הזה לטומאה וטהרה של כלים ותשובתו שם אינה אלא לענין טבילה במקוה ולענין גיעולי גוים ופסקו הרב ב"י יו"ד סי' ק"כ ולא עוד אלא דמכמה משניות מוכח דהציפוי מבטל עיקר הכלי והוא גם הוא טהור כמ"ש רבינו לעיל פ"ד הל' ד' ופ"י הל' י"א וי"ד ועיין מ"ש שם:

הלכה ד
כלי חרס וכו'. עמ"ש הראב"ד ז"ל כבר כתבתי וכו' הוא בפ"ז דשאר אבות הטומאות הל' ג':

הלכה ה
בתוך אוירו ואם לאו התנור טהור כאילו היו. בדפוס מגדל עוז נמחק כל זה ונראה שיש להגיהו:

הלכה ז
השרץ שנמצא בעין וכו'. משנה פ"ח דכלים וג' פירושים נאמרו בה דכאן רבינו בחיבורו כתב דאם נמצא באויר העין היינו השרץ וכזית מן המת היינו בתוך התנור ובפירוש המשנה ביאר רבינו דאם היה באויר היינו באויר העין כזית מן המת וידוע פי' הראב"ד והר"ש כמ"ש מרן ז"ל וכ"כ הרא"ש והרע"ב והתוס' יו"ט ז"ל הקשה לפירושם ואין להאריך:

הלכה ח
במקום הנחת העצם. בדפוס מגדל עוז כתוב במקום הנחת העצים. ומ"ש בספרי רבינו **ישיבת הכלך** כתוב שם ישיבת הבלן וכן עיקר:

הלכה יב
כל שיש בה משקה טופח. בדפוס מג"ע משקה טופח נמחק. ובעיקר הדין ידוע מ"ש הראב"ד ז"ל ומכאן יש סיוע למ"ש שהמשקה מטמא כלי חרס מגבו ע"כ. כאן סייעו אמנם בפ"ז דשאר אבות הטומאות הל' ג' השיג עליו ע"כ וכ"כ לעיל הל' ד':

הלכה יג
ואם היה לטבלה דופן וכו'. אריכא קאי שהקערות דבוקות בה דאל"כ אף שהדופן עודף אין כח באויר ליטמא כללם כלל כמ"ש רבינו לעיל הל' ג':

פרק יד

הלכה א
כל המציל בצמיד פתיל וכו'. ומשפטי הצמיד פתיל נתבארו בדברי רבינו פכ"א דטומאת מת:

הלכה ב
נטמא התנור. בדפוס מגדל עוז מוסיף וכן כל כיוצא בזה:

הלכה ו
ספוג שבלע וכו'. הראב"ד כתב על דברי רבינו שיש כאן שיבוש וכו' ולא זכיתי להבין השגתו שהרי דינו של רבינו אמת על פי המשנה ואם מפני שלא הזכיר דין התוספתא לא מפני זה יקרא שיבוש:

חרסים שנשתמשו וכו' שסוף משקה לצאת. קשה דרבינו פסק פ"ט דטומאת אוכלין הל' ו' עצים שנבלעו בהם משקין טמאין והסיקן התנור טהור שהרי בטלו בעצים וכו' ע"כ ואיך פסק כאן שאם הוסק התנור נטמא ואם נאמר דשאני עצים שסופן לידלק ולישרף משא"כ החרסים א"כ למה נתן טעם רבינו מפני שבטלו בעצים דמשמע מצד שהם בלועים ואולי י"ל דכוונתו שע"י הסיקן נתבטלו מעצמן:

הלכה ט

הרי הן טהורים. וטעות סופר הוא וצ"ל הרי הם טמאים:

הלכה י

ושאר כל הכלים וכו'. הלשון מגומגם דההיכא קאי ואולי דכוונתו לשאר כלי חרס וכיוצא:

הלכה יד

לפיכך חבית שהיתה מלאה משקין טהורים. נראה פשוט דנקט משקין לרבותא דהוא הדין לאוכלין וקמ"ל דאפילו משקין דחמירי דיש לגזור בהם אטו משקה זב וזבה אפ"ה בהא לא גזור:

אפי' המשקה שבשולי החבית טהור. הקשה הרא"ש ז"ל דלא ידע אמאי נקטו במתני' שבשולי החבית ע"כ. ולענ"ד נראה דמילתא פסיקתא נקט דאילו מה שבצדדים אפשר שלא יהא מכוון כנגד האויר. וראיתי להתוס' יו"ט ז"ל שתפס על הרע"ב ז"ל שפי' בטופח על מנת להטפיח דמי הכריחו לפרש כן עיי"ש ולענ"ד הדבר מבואר דכוונתו שאין לדייק דדוקא טופח אבל אם יהיה ע"מ להטפיח ישתנה הדין דזה אינו דכיון דמכח אויר דאויר אתינן עלה עכ"פ הוא טהור וקל להבין:

פרק טו

הלכה א

אין כלי חרס וכו'. משנה פ"ד דכלים ורפ"ה וטעם התנור דלא סגי ליה בצירוף הכבשן אלא בעינן שיסיקנו כדי לאפות בו סופגנים מפני שלא תתכשר מלאכתו עד שיעשה לו הטפילה בסיד סביבו כנהוג ואז יאפו בתוכו משא"כ שאר כלים ונראה שזו היא כוונת התוס' בע"ז דף ל"ד שקדרות שאין דרכם בהיסק כי מחזיר להו בכבשן שייך לומר אלו אחרים הם אבל תנור וכירים שאיסורן בא ע"י היסק אין יוצא בהחזרת אותן לכבשן ולא נקרא כלי אחר ע"כ וכן כתבתי בשיטתי עיי"ש. אך עכשיו ראיתי דבריהם ז"ל פרק כל שעה (פסחים דף ל') סוף ד"ה התורה העידה וכו' שכתבו בשם רשב"א דקדרה שאין

דרכה להסיק כשמחזירין אותה לכבשונות אז פנים חדשות באו לכאן אבל תנור כל שעה ושעה מסיקו מבפנים ולאו כפנים חדשות דמו וצריך שבירה ע"כ ועפ"ז יפורשו דבריהם בע"ז:

הלכה ה

תנור שחצצו וכו'. קשה דרבינו פסק לעיל פי"ד הל' ז' דכלי חרס שחלקו במחיצה ונטמא אחד מהחלקים נטמא כולו לפיכך תנור שחצצו וכו' ומשמעות לשונו שם דבכל הטומאות קאמר עיי"ש א"כ הכא שחצצו למה הוא טהור וי"ל דהכא שאני שבשעה שחצצו עדיין לא נגמרה מלאכתו לקבל טומאה כמ"ש אח"ז במה דברים אמורים בזמן שחצצו ואח"כ הסיקו וכו'. ועוד י"ל דרבינו דקדק למעלה דדוקא שחצצו בנסרין או ביריעות והכא בחצצו בטיט וכיוצא דרך בנין גמור:

הלכה ז

תנור של מתכת וכו' עד מירחה בטיט וכו'. יש לדקדק בדין זה ממ"ש לעיל פי"ד הל' י' דמשמע התם דבכל דבר שסתם הכלי הויא סתימא עיי"ש:

הלכה ח

תנור שאינו מחובר וכו'. שבת דף קכ"ה ומוכח התם דלרבנן דר' יהודה בין בהיסק ראשון בין בהיסק שני מריבויא דטמאים הם ורבינו לא חש לבאר מפני שסתם וגם הביא הדרשא דטמאים הם:

הלכה יב

שעשאן כירה. בדפוס מגדל עוז מוסיף ביניהם:

הלכה טו

עליה ועל הכותל וכו'. בתורת כהנים הביאו הר"ש והרא"ש ז"ל מפיק לה מיותץ מי שיש בו נתיצה יש בו טומאה אין לו נתיצה אין לו טומאה עיי"ש אכן קצת קשה דלעיל הל' ח' פסק רבינו דתנור שאינו מחובר בארץ ה"ז טמא ואמאי הא אין שייך בו נתיצה אלא שבירה וכמ"ש בשבת דף קכ"ה לר' יהודה וצ"ל דקים להו דריבויא דטמאים הם להכי דוקא אתא ודו"ק:

הלכה יז

נטמאו שתי החיצונות. בדפוס מגדל עוז כתוב שתי הכירות. ומ"ש רבינו **כדי לבשל עליה הביצה** דקדק בתוס' יו"ט [בקלה שבבצים] דלכך כתב הביצה בה"א הידיעה שהיא הביצה הבינונית שבבצים עיי"ש וא"צ לזה דא"כ כי תאני ביצה סתמא

נימא שאינה בינונית וזה אינו שכל מקום ששיערו חז"ל ביצה או גרוגרת וכו' לעולם שיעורן בבינונית וק"ל:

הלכה יט

לפיכך אם היה מחובר בארץ טהור. אף שהתנור טמא אפילו שהוא מחובר בארץ דשייך ביה נתיצה כבר כתבו התוס' בפסחים דף ל' דגזירת הכתוב היא גבי תנור וכירים עיי"ש:

פרק טז

הלכה א

והכירה שהיו. תיבת שהיו אין לה משמעות וטעות סופר היא והוגה ג"כ בדפוס מגדל עוז:

הלכה ב

לפי שא"א לכוין. בפ"ב דבכורות דף י"ז מייתי מתני' ואמר רב כהנא עלה הואיל ויש בו גומות ע"כ ובתוספתא הביאה הר"ש ז"ל קתני ואם אפשר לכוין טהור ופי' ז"ל דהא דקתני הואיל ויש בו גומות היינו שחלקו לאחר שהוסק והא דקתני ואם אפשר לכוין טהור היינו בשלא הוסק כדקתני מבית האומן דאפשר לכוין בעוד שהוא רך ולח ע"כ ורבינו היה לו לבאר זה דאם נאמר דא"א לכוין כלל פליגא התוספתא אמתני' הן אמת שדברי רש"י והתוס' נראה דקיימי כדברי רבינו עיין עליו:

הלכה ה

תנור שחתכו חוליות וכו'. ולא דמי להרחיק ממנו את הטפילה שכתב רבינו בהל' ג' דהתם החול או הצרורות מפסיקין בין התנור לטפילה משא"כ כאן שהטפילה מודבקת ע"פ גוף התנור כולו ולזה נתכוון רבינו שהוסיף על הכל וכו' וזו היתה ראיית ר' אליעזר הגדול כמ"ש התוס' ז"ל בב"מ דף נ"ט וחכמים לא הודו לו מהטעם הנ"ל:

הלכה ח

פנים שקרזלו. בדפוס מגדל עוז פטם שקרזלו וכן העתיק מרן ז"ל:

הלכה ט

זה הכלל וכו'. קצת קשה דלעיל פי"ד הל' י' פסק דסתימת כלי חרס בזפת הויא סתימא אם לא שנחלק בין תנור לשאר כלי חרס:

הלכה יב

תנור שנתן בו עפר וכו'. והוא הדין נמי אם היו אוכלין בתוך העפר דלא נטמאו מחמת אויר וכן נמי אם היה שרץ בתוכו ולא נגע בתנור שהוא טהור וכ"כ הר"ש והרא"ש ז"ל ופשוט:

פרק יז

הלכה א

כל ידות הכלים וכו'. דברי רבינו צריכין ביאור דממ"ש

ואם נטמא הכלי

נטמאת ידו וכו' משמע דהיד הוי טפל לכלי אך אם נטמא היד אין בו כח להביא טומאה לכלי וכן משמע נמי ממ"ש

לפיכך האבן וכו' ואם נטמא התנור והכירה נטמאו אבנים וכו' אך ממ"ש אח"ז **ואם נגעו בחוץ לטפח וכו'** משמע דאם נגעו בתוך הטפח או בתוך שלש נטמא הכלי מכח טומאת היד אם לא שנאמר דלעולם ארישא קאי דכשנטמא גוף התנור דאז נטמא ג"כ היד ביאר עכשיו דטומאת היד דהיינו מכח טומאת התנור אין הטומאה מתפשטת אלא עד הגבול הנזכר וחוצה לו אינו מטמא אוכלין ומשקין. ולפ"ז רבינו לא איירי בכלי מתכת דאין שייך בהם חילוק זה כיון שהם גוף אחד ע"י חיבורן פשיטא דכשנטמא מקצתו נטמא כולו ואינו מדבר אלא בכלי שאינו מטמא אלא מאוירו ולכך אצטריך לאשמועינן דכשנטמא מאוירו אין הטומאה מתפשטת להיד אלא עד השיעור המוגבל אך ממ"ש רבינו רפ"כ נראה דאף בכלי חרס אם נטמא היד נטמא גוף הכלי שהרי כתב להתטמא ולטמא וכו' וממ"ש שם כבר ביארנו וכו' משמע דההכא קאי וכאן אינו מבואר ועיין להמל"מ ז"ל:

הלכה ו

חצר הכירה וכו'. משנה בכלים פ"ז ובפי' הרא"ש שנדפס מחדש כתוב צורתה עיי"ש והראב"ד ז"ל מפרש דכיצד משערין ההיתה פתוחה קאי וכבר מרן ז"ל הליץ בעד רבינו אף שהוא דוחק שהרי בפירוש המשנה כתב להדיא דאין הלכה כר' אליעזר בן יעקב עיי"ש. וקצת אפשר לומר דרבינו לא חש לבאר זה השיעור דכיון שאינו אלא מדרבנן אין לדקדק בו כל כך וכמו שסיים בדין הבא ואין מדקדקין בכל השיעורין האלו שכולן הן מדברי סופרים:

הלכה ז

עשה לה שני פטפוטין וכו'. כתב מרן ז"ל דפסק כר' מאיר דמחמיר לגבי ר' שמעון ע"כ כלומר משום דבעירובין דף פ"ו קאי בתיקו היכא דפליגי ר"מ ור"ש ועיין להתוס' יו"ט ז"ל פ"ה:

פרק יח

הלכה א

אינו מקבל טומאה כלל וכו'. ולענין אהל המת וטומאת מדרס עיין בדברי רבינו פ"ז דמטמאי משכב ומושב ופ"כ דטומאת מת:

הלכה ג

משפך של בעלי בתים וכו'. לעיל פי"ב הל' ט"ז פסק רבינו דאפרכס של זכוכית טהור וצ"ל דלאו דוקא זכוכית ולא בא אלא לאפוקי של מתכת וכמ"ש להדיא לעיל ספ"ט ועוד נראה דמדין משפך נלמוד לאפרכס אם דרך הוא להטותו על צדו וכו':

הלכה ה

מפני שהאשה מסננת לתוכו את היד. טעות סופר הוא וצ"ל את הירק כלשון המשנה:

הלכה ו

טיטרוס וכו'. על מ"ש הראב"ד ומרן ז"ל על דברי רבינו עיין להתוס' יו"ט ז"ל:

הלכה ח

בגיסטרא

. צ"ל גיסטרא ומרן ז"ל ציין פ"ב ולא ידעתי למה לא חילק רבינו בין נגמרה מלאכתה ללא נגמרה כדאיתא התם והאמת הוא שאותו דין הביאו רבינו לקמן פי"ט הל' ח':

הלכה ט

ספינה של חרס וכו' בין היא של עץ וכו'. עיין בדברי הראב"ד ז"ל פ"ב דטומאת אוכלין הל' י"א שפי' דשל עץ סתמא שהיא נקובה:

הלכה יג

כדי סיכת אדם קטן. לשון המשנה פרק ב' דכלים מכדי סיכת קטן וביאר שם רבינו כדי סיכת אדם קטן ע"כ ופי' זה מגומגם דלא נתן שיעור לקטנות ואם נאמר שהוא בן יומו אכתי לא ידענו אם הוא כדי סיכת כולו או מקצתו או אבר מאיבריו ובפ"ד דעדיות תנן הסך בשמן טהור ונטמא וטבל וכו' כדי סיכת אבר קטן ובפי' המשנה כתב שם רבינו שהוא כדי סיכת אצבע הקטנה מאצבעות היד ע"כ משמע דמפרשה אאדם גדול ובספ"ב

דטומאת אוכלין סתם כלשון המשנה כדי סיכת אבר קטן אמנם בפי"ח דהלכות שבת הל' ב' פסק שמן כדי לסוך אצבע קטנה של רגל קטן בן יומו והיא מסקנא דגמרא בשבת דף ע"ח ואנחנו לא נדע טעמו של רבינו והתוס' יו"ט ז"ל בעדיות כתב דרבינו היתה לו גירסא אחרת עיי"ש ועם כל זה אכתי קשה כמבואר הן אמת דממ"ש לקמן ונשאר מקרקעיתו חרס המקבל כל שהוא וכו' יש ללמוד דבאבר קטן של קטן בן יומו קאמר דומיא דשבת והר"ש והרא"ש והרע"ב ז"ל פי' הך מתני' דבאבר קטן של קטן בן יומו קאמר ולפי לה מההיא דשבת:

הלכה טז

מפני שרובן גסטריות הם לכלים. נראה דשם גיסטרא כאן אינו כמו בעלמא דאמרינן דשויה גיסטרא שפירושו שחתכו לשנים אלא כל שראוי לכלים שמיה גיסטרא אף שהוא שבר בעלמא ומבואר עוד ממ"ש בר"פ הבא ועיין מ"ש בהל' ח':

פרק יט

הלכה א

כמה שיעור השבר וכו'. סתם מתני' ריש פ"ג ג' דכלים והר"ש והרא"ש והרע"ב ז"ל פירשו דלא הויא הלכה מפני שאח"ז נחלקו ר' מאיר ור' יהודה ור' שמעון בחבית והו"ל סתם ואח"כ מחלוקת אמנם רבינו פי' שם וז"ל הנה הוא יבאר השיעור אשר יהיה נקב כל כלי וכו' ע"כ נראה שמפרש הך רישא כמו הקדמה למה שיפרש אח"כ וה"ק סתם כלים הם כך ושוב מבאר הכלים שנפל בהם מחלוקת וסברא נכונה היא דאל"כ מאי איריא חבית דאפליגו בה:

הלכה ב

נקב כמוציא משקה. בדפוס מגדל עוז כתוב נקב במשהו כמוציא משקה. ומ"ש בפי"ב שם נמחק:

הלכה ד

הפך והטני. לשון המשנה הפך והטפי ופי' שם רבינו על שם שאינו מוציא השמן כי אם טיפה אחר טיפה וכן נראה שיש להגיה כאן:

הלכה יב

עם הגיסטרא. בדפוס מגדל עוז כתוב ואם הגיסטרא ונראה שיש להגיה כגירסתנו:

הלכה טז

משפך של חרס וכו'. משנה סוף פ"ג ותמה הר"ש ז"ל דמאי שנא מנקב של חבית וכו' ותירץ דנקב של משפך שעשאו היוצר מתחילה חלק הוא ונקלף הזפת ממנו ואינו מתקיים אבל חבית אי אפשר לנקב להיות חלק ושוה ואין הזפת נקלף ממנו ע"כ ועוד היה נראה דתיקון הסתימא ממין אחר לא תיקנו שיועיל אלא בדבר שניקב אבל בדבר שמתחילת עשייתו נעשה נקב דרך תשמישו אינו מועיל לו הסתימא ולכך במשפך לא הועילה לו הסתימא שלא במינו כלל ומ"מ עדיין צ"ע לפי מ"ש רבינו לקמן:

אבל משפך של עץ וכו'. בסוף פ"ג איפליגו תנאי ר' אלעזר בן עזריה מטמא בשל חרס ובשל עץ ור' עקיבא מטמא בשל עץ ומטהר בשל חרס ור' יוסי מטהר בשתיהם וקשה קצת על רבינו שפסק כר"ע דהא קי"ל הלכה כר"ע מחבירו ולא מחביריו וי"ל דהכא ר"ע הו"ל כמכריע ולא איפליגו ראב"ע ור"י בסברא אחת ומשו"ה פסק רבינו כוותיה ומכ"ש לפי מ"ש התוס' בב"ק דף ע"ג דבכל דוכתא מהדרינן לאוקומי מתני' כר"ע כדקאמר בגמרא אי הכי קמה לה מתניתין דלא כר"ע ע"כ:

פרק כ

הלכה א

כבר ביארנו וכו'. הוא בפי"ז הל' א' ועיין מ"ש שם:

הלכה ד

דברים הלחין וכו' שאפילו נטמא הכלי מאוירו וכו'. מרן ז"ל כתב ע"ז צ"ע ולא זכיתי להבין כוונתו דהא ודאי כך הוא דין הכלי חרס כשנטמא מאוירו נטמא כולו וגם הטפילה כיון שהיא חשובה כגוף הכלי דין הוא שגם היא תטמא עמו וכבר הליץ מרן ז"ל עצמו להשגת הראב"ד לקמן הל' ז' עיי"ש:

הלכה ו

מיחם שטפל וכו'. בדפוס מגדל עוז כתוב מיחם שנפל ונראה דטעות סופר הוא:

הלכה ט

הואיל ואיסורו חשוב וכו'. ע"פ הפרטים שביאר רבינו פ"ב דחמץ ומצה הל' ט"ו עיי"ש ובעיקר הדין ראיתי לרבינו בפירוש המשנה בפסחים דף מ"ו שפי' וז"ל וכשנטמא העריבה והטביל לא עלתה לה טבילה וכו' וקשה טובא דזו היא סברת רבא התם ורב פפא מתקיף עלה מי קתני וכן לענין טהרה הא לענין טומאה קתני וכו' וכיון דלא קאי

היכי הביאו ז"ל תו קשיא לי למה לא אמרו אם אינו מקפיד עליו וגם אינו רוצה בקיומו דהיינו שאינו מקפיד מה דינו ויש ליישב:

הלכה יב

יד כל משמשי האור וכו'. פי' רבינו בספכ"ט דכלים דאפילו היה הבית יד שלהם בתכלית האריכות הם יטמאו כי האדם צריך להם להתרחק בו מן האש וכו' ע"כ והוא על דרך מ"ש חז"ל דחם מקצתו חם כולו אך לפ"ז נפק"מ אם יהיו של חרס ומשמשי האור סתם אמרו:

הלכה יד

ובעץ

. בדפוס מגדל עוז ובעין. ומ"ש בספרי רבינו

וביצולי כתוב שם ובביצולי:

הלכה טו

מגירה. בדפוס מגדל עוז מקדח. ומ"ש בספרי רבינו **ובקרוס** כתוב שם ובקרות:

הלכה יז

החבל שהוא קשור בקופה. בדפוס מגדל עוז כתוב החבל. ומ"ש בדברי מרן ז"ל בגופה נראה שהוא טעות סופר וצ"ל בקופה:

פרק כא

הלכה א

הסגים

. במשנה פכ"ט הסגוס וכן העתיק רבינו שם:

הלכה ב

והמחוח

. לשון המשנה גומדין ופי' רבינו שם מסוה שמשימין על הפנים ע"כ לכך נראה להגיה כאן והמסוה וכן הוא בדפוס מגדל עוז:

הלכה ד

משקלות של סיירין. לפי מ"ש רבינו בפירוש המשנה צ"ל של סיידין בדל"ת בדפוס מגדל עוז כתוב של ציירין ושל ציידין שניהם בצד"י:

הלכה ה

ושל כלם. טעות סופר הוא וצ"ל ושל פלס וכן הוא במג"ע. ומ"ש בספרי רבינו

קנה מאתים טעות סופר הוא וצ"ל קנה מאזנים וכן הוא במג"ע:

הלכה ח

ומזרן שבלה. בדפוס מגדל עוז כתוב ומזרן שלה:

הלכה ט

מטה שהיתה טמאה מדרס וכו'. לשון המשנה פי"ט דכלים נישא הזב על המטה ועל המיזרן מטמא שנים ופוסל אחד וכו' ורבינו לא ביאר זה עיין להמל"מ ז"ל שהאריך:

פרק כב

הלכה א

מכוונות עם המולל. בדפוס מגדל עוז כתוב עם הממל ולשון המשנה פכ"ח דכלים עם המלל ומרן ז"ל ביאר דדרך תופרי בגדים למלול מהבגד לכופלו מעט סביב התפירה ואח"כ תופר ע"כ אמנם הערוך פי' מה שמשייר האורג בראש הבגד שהוא הענף והוא כשיעור שתי אצבעות ושני הפירושים הביאם הר"ש והרא"ש והרע"ב ז"ל ומרן ז"ל בפירושו [לא הביאו] משום דלאידך קשה איך חכמים אמרו ג' על ג' מכוונות עם המלל ואם המלל שהוא שתי בלא ערב והוא הרוב איך יקרא בגד וכמ"ש ז"ל ודייקי לפ"ז דברי רבינו לפי גירסתינו שכתב עם המולל דהיינו מה שמולל וכופל החייט וכן משמע מדין הכדור שהביא רבינו בסוף פרקין:

הלכה ב

עד שיהיה בקרע ג' על ג' טפחים. רבינו בפירוש המשנה פכ"ח כתב ואמנם יטמא מג' טפחים ולמעלה ע"כ ולא ידעתי למאי אצטריך מג"ט ולמעלה דמילתא דפשיטא היא:

הלכה ו

שהרי ציירן. בדפוס מגדל עוז שהרי ציורן:

הלכה ח

בטל מחשבתו מקבל טומאה. אין להקשות דקי"ל מחשבה אינה מוציאה מידי מחשבה וסיים רבינו לעיל פ"ח הל' י' דעד שיעשה מעשה בגוף הכלי וכו' דלא אמרו כן אלא להוציאן מידי טומאה שהיתה בהם אבל להורידן לטומאה קי"ל כל הכלים יורדין לידי טומאתן במחשבה וכ"כ רש"י ז"ל בזבחים דף צ"ד ע"א ועיין עוד להתוס':

הלכה ט

חלוק העשוי כסבכה וכו'. זהו חלוק של יוצאות החוץ דתנן פכ"ח וכן פירש שם בפירוש המשנה ולפי פירושו תיבת יוצאות קאי החלוק גופיה ולא כפי' הר"ש והרא"ש והרע"ב

ז"ל שפי' על הנשים היוצאות לחוץ עד שבשרן נראה מתוכו ונראה דרבינו קשיתיה דא"כ הו"ל הם בכלל העבים והרכים דתנן התם ופסקו רבינו לעיל הל' ב' אכן אכתי קשה ממאי דתנן פכ"ד ג' סבכות הן וכו' ושל יוצאות לחוץ טהורה מכלום ופי' שם רבינו כפי' הר"ש והרא"ש והרע"ב כאן הרי דהיא היא גופה ואיך פי' בה שני פירושים נפרדין גם קשה דבפכ"ז הל' ט"ו פסק להג' סבכות דאותה משנה וביוצאת לחוץ פירשה כי הכא וגם הראב"ד ז"ל השיגו שם עיין עליו:

הלכה יד

אם התחילו אותה לעשות מפיה. בדפוס מגדל עוז אם התחילו אותה מפיה:

הלכה יז

מצואר.בדפוס מגדל עוז מצידו:

הלכה כ

טלית של עני וכו'. תוספתא פכ"ד ובמשנה פכ"ח תנן בגדי עניים אע"פ שאין בהם ג' על ג' הרי אלו טמאים מדרס ורבינו השמיטו לא ידעתי למה אם לא שנאמר שס"ל שזה הוא דין (חסר) ועיין להר"ש והרא"ש ז"ל שפלפלו הרבה על משנה זו:

הלכה כב

פחות מג' על ג' וכו'. הקושי מבואר בדברי רבינו משני מקומות בתלמוד אחד בפרק במה מדליקין (שבת דף כ"ט) הזכירו מרן ז"ל ואחר בפ' כירה (שבת דף ל"ט) דא"ר תנחום אמר ר' יוחנן א"ר ינאי אמר רב כל מקום שאתה מוצא שנים חלוקין ואחד מכריע הלכה כדברי המכריע חוץ מקולי מטלוניות שאע"פ שר' אליעזר מחמיר ור' יהושע מיקל ור' עקיבא מכריע אין הלכה כדברי המכריע חדא דר"ע תלמיד הוא ועוד הא הדר ביה ר"ע לגבי דר' יהושע ע"כ וכן העיד רבינו עצמו פכ"ח דכלים ההך מתני' (כאן חסר כמו שני שיטות וחבל וכו') דוחק דמצינו לרבינו בכמה מקומות שפוסק נגד הכלל להחמיר כמ"ש מרן ז"ל לעיל ספי"ז ה"נ פסק כר"א לגבי ר"י דהוי להחמיר ועוד שהיא סברת ר"ע כפי' סידורו של רבינו הקדוש במשנה והוא מכריע על דרך שכתבתי לעיל פי"א הל' ג' ואפשר דרבינו סמך אדברי רב אדא בר אהבה שם ומכאן קשיא לי ג"כ על מהרי"ק שהביא התוס' יו"ט ז"ל דאלו הכללים דהיינו (כ"פ) הלכה כפלוני לגבי פלוני אינן אלא בדינים הנהוגין בזמן הזה ובזה תירץ כמה קושיות הנופלות על רבינו בכמה מקומות אך לענ"ד הך דרב הויא תיובתיה.

ומ"ש בספרי רבינו

במגוד בדפוס מגדל עוז בבגדו. ומ"ש

ומקבל שאר טומאות כתוב שם מלקבל שאר טומאות ושני הגירסאות נראין טעות סופר ונוסחתינו עיקר:

פרק כג

הלכה ג
שנקרע
. בדפוס מגדל עוז שנקרא ונוסחתינו עיקר:

הלכה ד
המחבר וכו'. עיין להמל"מ ז"ל שהאריך בדברי הר"ש והתוס' ז"ל ועיקר הדין פכ"ז דכלים:

הלכה ז
נטל חוט אחד מתחילתו וכו'. עיין מ"ש לקמן הל' ט':

הלכה ט
שלשה על שלשה וכו'. פכ"ז דכלים וכאן פסק רבינו כרבי יוסי וכן לקמן בדין סדין שעשאו (כאן חסר) ונתן טעם משום דטומאת בית הסתרים היא ואינה מטמאה כדאיתא בחולין דף ע"ב ודף ק"י עיי"ש אכן קשה טובא דא"כ היכי פסק לעיל הל' ז' אם נטל חוט אחד מתחילתו טהור מן המדרס אבל טמא מגע מדרס ע"כ והרי זו סברת ת"ק דהיינו ר' מאיר דס"ל טומאת בית הסתרים טמא כדאיתא התם בגמרא והתוס' יו"ט ז"ל נתקשה בזה ותירץ דההיא דנטל חוט אחד וכו' היינו טעמא משום דאי אפשר לצמצם שלא יגע בעודו מושכו מן החתיכה כההיא דג' על ג' הבא מבגד גדול משא"כ בהא דגע"ג שנסרק דאינו נוגע כלל דאדרבה מסרק קורע ומושך זה לכאן וזה לכאן ע"כ ודבריו ז"ל נראין מהסוגיא דחולין דף ע"ב דקאמר עולא לא שנו אלא גע"ג (שנסרק) [שנחלק] אבל גע"ג הבאות מבגד גדול בשעת פרישתן מאביהן מקבלות טומאה ובפ"ג דכריתות דף ט"ו אמר רב יוסף בניתזין בכל כחו דליכא נגיעה בשעת פרישה עיי"ש זו נראית כוונת התוס' יו"ט ז"ל ונראין הדברים שהרי ההיא דנטל חוט אחד היא משנה סתמית דמשמע דכו"ע מודים בה מוכרח שיש לחלק בינה להנהו דפליג בהו ר' יוסי ודלא כפי' הר"ש והרע"ב ז"ל שם אלא שלא ידעתי למה הוצרך רבינו הקדוש לכפול הדברים ברפ"כ ובפכ"ז עיי"ש שוב ראיתי להתוס' בזבחים דף צ"ד ע"ב ד"ה לא שנו וכו' שכתבו דבטלית ובגד שהם כלי בנקרעו כיון דאזיל שם כלי מנייהו טהרו לגמרי משא"כ בחתיכת בגד בעלמא דאין

שם כלי עליו לא טהר ממגע מדרס אע"פ שטהר מן המדרס וכו' עיי"ש ה"נ אפשר לפרש כאן דבנטל חוט אחד מן הארוג וכו' היינו טעמא דעדיין אין שם כלי עליו וכו':

הלכה יא

טלית שהיא מדרס וכו' אע"פ שעדיין נשתייר בה כדי מעפורת וכו'. זהו כלישנא בתרא דרב הונא משום רבי ישמעאל בר יוסי בחולין דף קכ"ד ואיכא התם לישנא קמא דרב הונא משום ר"ש בר יוסי דקתני לא שנו אלא שייר בה כדי מעפורת אבל שייר בה כדי מעפורת חיבור. אך קשה דבזבחים דף צ"ד משמע דהלכתא כלישנא קמא שהרי פריך מינה אאוקמתא דבעי שישייר כדי מעפורת משום בגד ומשום דכדי מעפורת לא הוי חיבור אלא מדרבנן ורבינו פסק כההיא בפ"ח דמעשה הקרבנות הל' י"ט שכתב בגד (שניתן) [שניתז] עליו דם חטאת חוץ לעזרה קורעו ומכבסו בפנים וצריך להניח בו שלם כדי מעפורת לפי שנאמר בגד ואע"פ שהוא טמא מדבריהם וכו' ע"כ וזה הוי היפך מ"ש כאן. וראיתי להרב לח"מ ז"ל שם שנדחק דרבינו מפרש דלישנא קמא קאי אעיקר מתני' ולא אדברי רב נחמן אמר רבה בר אבוה דמפרשה בטבולת יום וכו' ולישנא בתרא קאי עליה דס"ל דאיירי בטבולת יום דוקא וכו' עיי"ש. ואחרי המחילה הראויה דוחק גדול הוא וכמו שהעיד הוא ז"ל עליו חדא דדברי ר"נ נראין מוסכמין בתלמוד שהרי רב יוסף הליץ בעדו לקושיית רבא ולא השיב לו ועוד הקשה מההיא דהמפשיט בבהמה והמפשיט בשרצין ותירצו על נכון ועלייהו קיימי דברי רב הונא וכו' ועוד כיון דתרי לישני סתמא מיתנו מנ"ל לחלק בהו ואדרבה הך לישנא קמא אית לן לפרושי אדסמיך ליה ולא לומר בהיפך לכך נראה יותר דרבינו גבי טומאת טבולת יום נמשך אחר טעם ר"נ דמגו דלא חס עלה ואטבלה לא חייס עלה וקרע לה כולה (דהכי נראה דגריס רבינו) וכיון שהוא עתיד לחתכה הרי היא כחתוכה כולה דכל העומד לחתוך כחתוך דמי ולכך אפילו שייר כדי מעפורת לית לן בה משא"כ גבי דם חטאת דאינו עתיד לחתכה דהרי אבגד קפיד רחמנא לכך הוצרך רבינו לטעם דאף דכדי מעפורת הו"ל טומאה מדבריהם כיון דבעינן בגד לית לן בה ובהכי עלו דברי רבינו כהוגן לענ"ד. שוב ראיתי להמל"מ ז"ל שהאריך הרבה בזה עיין עליו:

פרק כד

הלכה א

עור שחשב עליו לשחיטה. טעות סופר הוא וצ"ל לשטיחה. ומ"ש בספרי רבינו **בעת שמפיס השחינין** בדפוס מגדל עוז כתוב השחונין:

הלכה ז

אין אדם מטמא וכו'. מרן ז"ל הקשה דטעם רבינו שלא נתמעט משכב שאינו שלו אלא מטומאת מדרס לא מטומאת מגע ולפ"ז מ"ש **גנב משכב וישב עליו טמא** היינו בלא נגיעה ומ"מ יש לתמוה דהא מיעוטא דמשכב שאינו שלו גבי נוגע כתוב עכ"ל הנה בסוף פרשת מצורע כתיב כל המשכב אשר ישכב עליו הזב יטמא וכל הכלי אשר ישב עליו יטמא ואיש אשר יגע במשכבו יכבס בגדיו ורחץ במים וטמא עד הערב ופשט הפסוק מבואר ואיש טהור אשר יגע במשכבו של זב וטמא עד הערב ומדהו"ל למכתב במשכב וכתב במשכבו דרשו ז"ל דבא לאפוקי הגזול וכדאיתא בב"ק דף ס"ו וכוונת מרן ז"ל נראה ע"פ דברי רש"י ז"ל שם שפירש דגזרת הכתוב להוציא המשכב הגזול שאינו נעשה אב הטומאה לטמא אדם ע"כ נראה מדבריו דאב הטומאה אינו נעשה אבל ראשון לטומאה לטמא אוכלין ומשקין נעשה וזה מדכתיב בקרא קמא כל המשכב דמשכב אפילו גזול ועפ"ז תמה על רבינו דאיך יטהר לגמרי ובחידושי מהרי"ל שהוא בשו"ת אדרת אליהו דף כ"ב סי' נ"ה כתב דקושיא אלימתא היא על דברי רבינו עיין עליו. אך לענ"ד נראה אי מהא לא איריא דרבינו מפרש ריבויא דכל המשכב לרבות כל דבר הראוי למשכב ולעולם דגזול אימעיט מכל טומאה (דאין אדם אוסר דבר שאינו שלו) אך בנגיעה אינו כן מגזרת הכתוב דמדכתב בנוגע במשכבו דהיינו שלו של זב שהוא טמא משמע דהנוגע במה שנגע הזב בין שלו בין אינו שלו טהור (משום דהוי ראשון) לטומאה דנגיעת הזב אף בשאינו שלו טמא דאם הוא טהור למאי איצטריך מיעוטא וכעין זה ממש מצאתי להמל"מ ז"ל וזו נראית כוונת רבינו בלי ספק ואין כאן שום תמיה למבין אבל אני תמיה על המל"מ ז"ל שכתב אח"ז בד"ה ודע דסברת רבינו היא כסברת רש"י וכו' ע"כ. ובי אדוני אחרי המחילה רבה הלא לרש"י שדקדק דאינו נעשה אב הטומאה משמע דראשון מיהא הוי ורבינו טיהר לעיל:

ואם נתייאשו הבעלים טמא. כאן משמע דרבינו ס"ל דיאוש כדי קני וקשה דברפ"ב דהלכות גניבה ואבידה כתב ז"ל הגזילה שלא נשתנית אע"פ שנתיאשו הבעלים ממנה ה"ז חוזרת לבעלים בעיניה ואם נשתנית אע"פ שעדיין לא נתיאשו קנאה בשינוי ע"כ הרי דהעיקר כדי לקנותה הוא השינוי ולא היאוש ותו דרבינו פסק כהברייתא דמשכבו ולא הגזול ובפ' מרובה (בבא קמא דף ס"ו) הקשו לרב יוסף דס"ל יאוש כדי לא קני ממתני' דגנב וגזלן דמשמע מינה דיאוש כדי קני ותירץ רב יוסף דהוא הדין נמי בשינוי מעשה קאמר וכגון שקיצצן והרב לח"מ שם בהל' גזילה תירץ לזה דההיא גזרת הכתוב היא כהברייתא דתורת כהנים שהביאו התוס' שם ד"ה דגזל משכב וכו' ע"כ ולכאורה קשה

לי דאי איתא מאי דוחקיה דרב יוסף לאוקומי מתני' בשינוי מעשה לימא דההיא גזרת הכתוב היא אם לא שנאמר דרב יוסף נמשך אחר המשנה ודחה זאת התוספתא וצ"ע ומ"מ מבואר יוצא דקפידת התורה אינה אלא בגנוב וגזול אבל אם ישב או דרס הזב במשכב חבירו הוא טמא להדיא אף שאינו שלו מפני שאין דרך בני אדם להקפיד בזה וכ"כ [הרב מל"מ] ז"ל ופשוט:

ואם נודע שעדיין לא נתייאשו. משמע דעד השתא איירי בסתם וזו היא סברת עולא בב"ק דף קי"ד וכן נראה ממ"ש פ"ו דהל' גזילה והרב לח"מ ז"ל עמד ע"ז שם ושם נחכים בע"ה ועיין עוד בס' צרור החיים ז"ל פ"ה דאיסורי מזבח:

הלכה ח

עד שימעטנו פחות מה' טפחים. כצ"ל וכן הוא בדפוס מגדל עוז וכבר נתבאר פכ"ג הל' ג' ששיעור העור ליטמא ה' טפחים על ה' טפחים:

הלכה ט

כל כלי עור וכו'. רבינו לא ביאר ממקבל למקבל מה דינו ובתוספתא שהביא רבינו בפירוש המשנה כתב ז"ל פכ"ח מבואר דטמא ומדלא ביארו משמע דמספקא ליה אי פליגא אמתני' או לא ולכך השמיטו והתוס' יו"ט ז"ל כתב דס"ל דפליגא וקצת קשה דא"כ הו"ל לבארו:

פרק כה

הלכה ב

המטה והכר וכו'. פכ"ג דכלים פלוגתא דת"ק ור' יוסי ואף דסתם מתניתין ר' מאיר הכא היא סברת חכמים דמייתי בתוספתא הביאה הר"ש ז"ל דר"מ ס"ל דאין טמאים מדרס והו"ל חכמים ור"י במטה וכר וכסת נגד ר"מ ובכסא של כלה וכו' פסק כחכמים ודלא כר"י:

הלכה ח

קורת בית הבד וכו' עד וכן הדין בכסא שקבעו בעריבה. כתב מרן ז"ל ואם תאמר מאי שנא מכסא שקבעו בקורת בית הבד ותירץ דהאי נמי דינו שוה ורבינו שהוא טהור העתיק דברי בית הלל והן ה"נ דאם דרס הזב בכסא שהוא טמא עיי"ש והתוס' יו"ט ז"ל פכ"ב נתאמץ להקשות עליו מדינים אחרים ושאין זה במשמעות דברי רבינו שהרי הוסיף שהוא טהור מ"ש ואין (חסר) דברי רבינו שבפירוש המשנה פ"כ ששם השוה העריבה לקורת בית הבד עיי"ש והכי מסתברא טעם עמוד ונעשה מלאכתנו שייך שפיר בעריבה

כמו בקורת בית הבד ואף דבית שמאי לא ס"ל הכי אנו לענין פסק ההלכה אין לנו אלא דברי ב"ה ודברי מרן ז"ל שרירין:

הלכה יא

ואם חשב עליהם חרש שוטה וקטן. ואם מחשבת הקטן ניכרת מתוך מעשיו מהני מדבריהם להחמיר כמ"ש רבינו פי"ד דטומאת אוכלין הל' ב' ד' ופ"א דפסולי המוקדשין הל' ו' ועיין לעיל הל' י"א. ומ"ש

או אדם שאינו שלו אף דהוכחנו לעיל פכ"ד הל' ז' דאם ישב הזב על משכב שאינו שלו טמאו דלא אמעוט אלא גזול לענין מחשבה לשוויה ראוי בעינן דעת בעלים דוקא אך ממה שסיים רבינו שם נראה שדינן שוה וצ"ע איך תועיל מחשבת זולתו:

הלכה יב

העושה כפה מן השאור וכו'. תמיה לי מילתא למה מרן ז"ל לא הראה לנו מקום דין זה והיא ברייתא מפורשת הביאה המל"מ ז"ל בחולין דף קכ"ט אך תמיה לי מפסקיו של רבינו דהך ברייתא הובאה בפסחים דף מ"ה ותנא קמא פליג עלה וסבירא ליה דלא בטלה אלא אם כן טח פניה בטיט כדברי רבי יצחק בר אשי אמר רב שם וכן פסק רבינו פ"ב דחמץ ומצה הל' ט"ו נמצאו פסקי רבינו סתרי אהדדי ואם נאמר דפסק כת"ק ולא פליג אלא לענין חמץ מפני שראוי לחמץ בה עיסות אחרות אבל לענין טומאה מודה הוא דביחוד וביטול סגי א"כ תקשי לאביי דאמר התם בחולין הרי אמרו כיפת שאור שיחדה לישיבה בטלה ולשון זה הם דברי ר' שמעון בן אלעזר התם בפסחים אם לא שנאמר דלעולם כת"ק הוא ונקט לשון זה לענין הדין אלא דאכתי קשיא לי דבפסח כיון דלא טח פניה בטיט חשיב אוכל וכמ"ש התוס' ז"ל וכיון שכן אין ראוי שתטמא במדרס ואמאי לא חילק רבינו כמו שחילק בבצק שבצדקי העריבה לעיל פ"כ הל' ט' ובדוחק י"ל שסמך וכו':

הלכה יח

סנדל של סיידין וכו'. כתב מרן ז"ל פ"ב דעדיות סנדל של סיידין ר' עקיבא מטמא וחכמים מטהרים ופסק כר"ע משום דאמרינן בסוף פרק במה אשה דר' מאיר סבר כוותיה וכו' וא"כ הו"ל ר"ע ור"מ רבים ע"כ דברים תמוהים הם אלו חדא דבההיא דעדיות פ"ב תנן ג' דברים אמר ר"ע על ב' הודו לו ועל אחת לא הודו לו על סנדל של סיידין שהוא טמא מדרס ועל שירי תנור ד' שהיו אומרים ג' והודו לו ועל אחד לא הודו לו וכו' ע"כ הרי אין שם דחכמים חלקו עליו וכבר תפס עליו התוס' יו"ט ז"ל בזה דאדרבה מדקתני הודו לו ותנן לה בבחירתא זה די והותר לפסוק כוותיה גם מ"ש מההיא דס"פ במה אשה אם

באנו לדין משם הויא תיובתיה שהרי א"ר הונא התם מאן הודו לו ר"מ ומאן [לא] הודו לו ר"י והיינו מתני' דהתם דאיפליגו ר"מ ור' יוסי בקב הקיטע ורבינו בפירוש המשנה שם ובחיבורו פי"ט דהל' שבת הל' ט"ו פסק דאין הקיטע יוצא בקב שלו והיינו כר"י ואיך כתב מרן דכיון דר"מ סבר כוותיה דר"ע הו"ל רבים ופסק כן הא איהו פסק דלא כר"מ גם מ"ש מרן דהו"ל רבים אין נראה דמריהטא דסוגיין התם משמע דשקולין הם וכן מצאתי בספר מקראי קודש ז"ל אף שדבריו מגומגמין עיין עליו והרואה יראה שלרבינו עצמו דבריו ופסקיו שרירין וקיימים שהוא נמשך אחר דברי רב יוסף דמייתי ממתני' דשפופרת הקש דפי"ז דכלים דאיפליגו בה ר"ע ור' יוחנן בן נורי ופסק בפ"ב הל' ד' כר"ע וכן לעיל הל' י"ב:

הלכה יט

קב של קיטע וכו'. מתני' בשבת דף ס"ו אם יש לו בית קיבול טמא ומפרש רבא דטמא מדרס קאמר אלא דקשה דהתם מסיים מתני' סמוכות שלו טמאין מדרס ויוצאין בה בשבת וכו' כסא וסמוכות שלו טמאין מדרס ואין יוצאין בהם בשבת ורבינו השמיט כל זה כאן גם בפרק י"ט דהל' שבת ולא ידענו טעמו וכאן הוה אפשר לומר דכיון שסיים **שהרי נשען עליו** למדנו להועיל שכל שהוא דרך משען מטמא וגם לא גרע מעגלה של קטן דלעיל הל' ט"ז:

פרק כו

הלכה ב

ספסל וכו'. משנה פכ"ב ספסל שניטל אחת מראשיו טהור ניטל השני טהור והתוס' יו"ט ז"ל כתב דבנ"א כתוב שניטל אחד מראשיו טמא וכן נראה שהיתה גירסת רבינו וכן נראה מדברי הר"ש ז"ל שהרי כתב ניטל השני טהור דלא חזי לישיבה ע"כ משמע דבניטל האחד טמא וכן נראה לדקדק בסידור לשון המשנה דהו"ל למיכתב ספסל בין שניטל אחת מראשיו או שניהם טהור:

הלכה ט

מטה שנפלו שתי ארוכות שלה וכו'. מדכתב שנפלו משמע שעדיין הם קיימין וא"כ לא פרחה טומאתה ממנה דהו"ל כמטה של פרקים וכ"כ הרע"ב ז"ל וכן נראה מפי' הר"ש והרא"ש ז"ל ודייקי דברי רבינו שכתב

עדיין היא בטומאתה דמשמע דמעולם לא פרחה טומאתה אך דברי רבינו שבפירוש המשנה מגומגמין עיין עליו ובספרי רבינו כתוב

ארובות ונראה שצ"ל ארוכות בכא"ף וכמו שהוא במשנה ובמפרשים ז"ל:

הלכה י

מטה שהיתה טמאה מדרס ונטלה קצרה וכו'. התוס' בסוכה דף הביאו פירושים שונים בדין זה ורבינו קיצר והעתיק לשון המשנה פי"ח דכלים:

הלכה יג

מטה שנתפרקו איבריה וכו'. משנה פי"ח וסוכה דף ט"ז ומוקי לה בפשוטי כלי עץ וכתבו התוס' בשבת דף פ"ד דהא דפשוטי כלי עץ יש להם טהרה במקוה אומר ר"י דנפק"ל מדכתיב וכל כלי עץ תתחטאו דמשמע אפילו פשוטי דומיא דכלי מתכות וכו' ע"כ ולענ"ד אם הלכה נקבל וכו':

הלכה טו

המפרק את המטה להטבילה. פי' מפני שהיא גדולה ואי אפשר להטבילה כשהיא שלימה ומ"ש הנוגע

בחבלים שלה טהור פי' אחר שנתפרקה דאילו קודם הרי החבלים חיבור לה וכמ"ש רבינו פכ"א הל' ו' עיי"ש:

פרק כז

הלכה א

טמאה טמא מת. לאו דוקא טמא מת דה"ה לשאר טומאות וכמ"ש בפ' הקודם הל' ז' ונקט טמא מת מפני שהוא החמור וכ"ש הקל ועיין בדברי רבינו לקמן הל' ט"ז:

הלכה ב

שנסדקה

. הראב"ד ז"ל השיג דבעי מחשבה ולשיטתיה אזיל שכתב בפרק הקודם הל' ז' ורבינו לא הוצרך לבארו:

הלכה ז

ושל זנים. בדפוס מגדל עוז ושל זוגגים וכן נראה עיקר והכי תנן לה בפכ"ד דכלים משנה ח':

הלכה ח

והפוחלץ של גמלים. עיין מה שכתבתי בזה לעיל פ"ו הל' ג' לקושיית הראב"ד ומרן ז"ל. ומ"ש בספרי רבינו

ועיני הסבכה בדפוס מגדל עוז כתוב ועצי הסבכה ונוסחתינו נראית:

הלכה יא
לפי שאין עליו צורת כלי. נראה שכוונתו שלא בא לכלל גמר מלאכתו עדיין ובזה תתורץ קושיית המל"מ ז"ל עיין עליו:

הלכה יב
והעשוי לפרוכת. עיין מה שכתבתי בזה לעיל פכ"ג הל' י':

הלכה יד
עור העשוי כמו יד שמכניסין בו היד והאצבעות. ממ"ש העשוי כמו יד משמע שיש בו גם חיתוך האצבעות כצורת היד וממ"ש ומכניסין בו היד והאצבעות משמע שכולו חלול בלא שום חילוק ועיין מ"ש בזה לעיל פ"ז הל' ב' ג' וריש פכ"ד וכן משמע מאותו של חגבים שהרי נותנים בו החגבים:

הלכה טו
ושעושים לשחק בה וכו'. זו היא של יוצאת החוץ ובפירוש המשנה פי' שהיא מוכנת כאשר תצא מבית לבית ישאו אותה על ראשן וכו' ע"כ ובחיבורו פי' פירוש אחר ועיין מה שכתבתי בפרק כ"ב הל' ט':

הלכה טז
של מתכת ושל בהמה. איני יודע ליישב הגירסא זו דשל מתכת לא ביאר למאי חזי כדרך שביאר בכל אלו הדינין ועוד ושל בהמה לא ביאר ממה נעשה וידוע דאין שייך סנדל לבהמה אלא ממתכת לכן נראה דטעות סופר הוא וצ"ל של מתכת של בהמה וכולא חדא מילתא היא וכמ"ש מרן ז"ל:

הלכה יח
ג' פנקסות הן האפיפירין וכו'. משנה פכ"ד ועיין מה שכתבתי בפ"ו הל' ג':

פרק כח

הלכה א
כל הכלים וכו'. רפכ"ה דכלים וכר' יהודה לגבי ר' מאיר ועיין להמל"מ ז"ל שהאריך בזה:

הלכה ב
אחד כלי השק וכו' עד לא נטמא תוכן. עיין מ"ש מרן להשגת הראב"ד ז"ל ומ"ש עיין בבכורות היינו דאמרינן וכו' ע"כ, לשון זה הוא מגומגם וכבר עמד עליו המל"מ ז"ל בפרקין לעיל ספ"א והגיה בהשגת הראב"ד שאין זה מקומה עיי"ש שאין להאריך:

הלכה ג

שראויין למדרס. בדפוס מגדל עוז שראויין נמחק ומ"ש בספרי רבינו **וזומא ליסטרא** כתוב שם והמלטרא:

הלכה ד

וחוץ לד'. בדפוס מגדל עוז נמחקו אלו התיבות ובעיקר הדין עיין להמל"מ ז"ל בספ"א:

הלכה ה

כיס שבתוך כיס וכו'. לעיל פי"ג הל' י"ב לא פסק כן גבי אלפסים זה בתוך זה וצ"ל דשאני כלי חרס דיש בו חומרא וקולא חומרא דמטמא אפילו מאוירו וקולא דאינו מטמא מגבו וק"ל:

ובשרץ בין כך ובין כך אם נטמא אחד מהם לא נטמא חבירו. מרן ז"ל הביא התוספתא דקתני אבל בשרץ שניהם שוין וביארה על נכון דעכ"פ שניהם טמאים דהא טומאת שרץ דאורייתא וחמירא מטומאת משקין שהם מדרבנן וכפ"ז יש להגיה בדברי רבינו אם נטמא אחד מהם נטמא חבירו ויש לתמוה על המבי"ט ז"ל בקרית ספר שכתב נטמא האחד בשרץ לא נטמא חבירו וכדתניא בתוספתא דכלים ע"כ והוא תמוה וכבר נתעורר בזה המל"מ ז"ל ובדפוס מגדל עוז כתוב כגירסתינו: